

Адміністративне право

УДК 342.951:35.071

Курило Володимир Іванович

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НААН України, Заслужений юрист України,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Kurylo Volodymyr

*Doctor of Science of Law, Professor,
Corresponding Member of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
Honored Lawyer of Ukraine,
Head of the Department of Administrative and Financial Law
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
ORCID: 0000-0003-1268-801X*

Мушенко Віктор Васильович

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права
Інститут міжнародних відносин та права
Київського міжнародного університету*

Mushenok Viktor

*Doctor of Science of Law, Professor,
Head of the Department of Theory of Law, International Law and Private Law,
Institute of International Relations and Law of
Kyiv International University
ORCID: 0000-0003-0411-7567*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF REALIZATION OF POST-WAR RECONSTRUCTION PROJECTS IN UKRAINE

Анотація. Вступ. У статті досліджено чинні нормативно-правові акти, а також окремі наявні проекти, що регулюють забезпечення повоєнних стратегій суспільно-економічного розвитку, а також механізми їх адміністративно-правового регулювання для забезпечення управління і контролю за процедурою фінансування відповідних програм відновлення. Встановлено, що існуючі тенденції управління публічними ресурсами несуть ризики їх неефективного використання існуючою низкою дотичних до цього процесу публічних органів та установ.

Мета. Метою статті є здійснення аналізу сучасного стану адміністративно-правового регулювання відносин управління фінансовими ресурсами, виділеними країнами-партнерами та міжнародними організаціями для відновлення втрачених Україною активів; дослідження окремих прикладів зарубіжного досвіду повоєнного відновлення та на підставі цього формування пропозицій щодо удосконалення окремих норм вітчизняної нормативно-правової бази публічного регулювання процесом післявоєнного відновлення держави.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) адміністративно-правове забезпечення реалізації органами публічного управління відносин організації використання фінансових ресурсів; 2) праці вітчизняних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у царині управлінської діяльності публічними фінансовими ресурсами.

Використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики нормативно-правових актів за тематикою дослідження); порівняльно-правовий метод (для оцінки аналізу використання фінансових ресурсів окремим країнами Європи, врахування позитивного досвіду та недопущення типових помилок у процесі

забезпечення власного відновлення); аналізу та синтезу (для характеристики позитивних наслідків удосконалення чинного вітчизняного законодавства про публічне управління фінансовими ресурсами для відновлення); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків та окреслення пропозицій щодо подальшого дослідження).

Результати. Здійснено аналіз доктринальних позицій та визначено недостатньо дослідженими питання адміністративно-правового регулювання системної координації органами держави заходів здійснення повоєнного відновлення на засадах системної цілісності, ефективності тощо. Проведені дослідження чинної нормативно-правової бази дають підстави здійснити узагальнення про відсутність наразі у законодавця єдиного бачення щодо визначення відповідальних за відновлення, відсутності моделі відбору та фінансування проектів повоєнного відновлення України. На підставі аналізу зарубіжного досвіду обґрунтовано доцільність підтримання проекту Закону про Національну установу розвитку, який передбачає створення нової однойменної інституції, яка здійснюватиме функції із забезпечення фінансової та іншої підтримки розвитку та відбудови економіки України. План дій Національної установи розвитку має стати ключовим елементом національної політики України, програмою її трансформації, а усі інші стратегії і документи мають узгоджуватися з цим планом і мати на меті його реалізацію. Запропоновано удосконалити проект закону про Національну установу розвитку нормами щодо: прозорості витрачання коштів; діяльності на довгострокову перспективу; повної ліквідації корупційних ризиків при використанні коштів.

Перспективи. У подальших дослідженнях адміністративно-правового регулювання повоєнної відбудови національної економіки нашої держави є: аналіз можливостей щодо доступу до фінансування, підготовка проектів інфраструктурної і виробничої компоненти програм

відновлення та реконструкції, розробки методики щодо розподілу загального фінансування між стратегічними програмами з наданням пріоритетів трансформації і модернізації певної галузі промисловості.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, економічне відновлення, законодавство, інвестиції, зарубіжний досвід, моделі фінансування, повоєнні стратегії, проекти актів.

Summary. *Introduction. The article examines the current regulatory and legal acts, as well as individual existing projects that regulate the provision of post-war strategies of socio-economic development, as well as the mechanisms of their administrative and legal regulation to ensure management and control over the procedure for financing the relevant recovery programs. It is established that the existing trends in the management of public resources carry the risks of their ineffective use by the existing number of public bodies and institutions involved in this process.*

Purpose. The purpose of the article is to analyze the current state of administrative and legal regulation of relations in the management of financial resources allocated by partner countries and international organizations to restore assets lost by Ukraine; to study individual examples of foreign experience in post-war recovery and, on this basis, to formulate proposals for improving individual norms of the domestic regulatory and legal framework for public regulation of the process of post-war recovery of the state.

Materials and methods. The materials of the study are: 1) administrative and legal support for the implementation by public administration bodies of relations in the organization of the use of financial resources; 2) works of domestic authors conducting their scientific and practical research in the field of management of public financial resources.

The following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to characterize regulatory legal acts on the topic of the study); comparative legal method (to evaluate the analysis of the use of financial

resources by individual European countries, taking into account positive experience and avoiding typical mistakes in the process of ensuring their own recovery); analysis and synthesis (to characterize the positive consequences of improving the current domestic legislation on public management of financial resources for recovery); logical generalization of results (formulation of conclusions and outline of proposals for further research).

Results. An analysis of doctrinal positions was carried out and the issues of administrative and legal regulation of systemic coordination by state bodies of measures for implementing post-war recovery on the basis of systemic integrity, efficiency, etc. were identified as insufficiently researched. The conducted studies of the current regulatory framework provide grounds for generalizing that the legislator currently lacks a single vision regarding the determination of those responsible for recovery, the absence of a model for selecting and financing projects for the post-war recovery of Ukraine. Based on the analysis of foreign experience, the feasibility of supporting the draft Law on the National Development Agency, which provides for the creation of a new institution of the same name, which will perform functions of providing financial and other support for the development and reconstruction of the economy of Ukraine, is substantiated. The action plan of the National Development Agency should become a key element of the national policy of Ukraine, a program for its transformation, and all other strategies and documents should be consistent with this plan and aimed at its implementation. It is proposed to improve the draft Law on the National Development Agency with norms regarding: transparency of spending funds; long-term activities; complete elimination of corruption risks when using funds.

Discussion. Further studies of the administrative and legal regulation of the post-war reconstruction of the national economy of our state include: analysis of opportunities for access to financing, preparation of projects for the infrastructure and production components of recovery and reconstruction

programs, development of a methodology for distributing total funding between strategic programs with prioritization of the transformation and modernization of a particular industry.

Key words: *administrative and legal regulation, economic recovery, legislation, investments, foreign experience, financing models, post-war strategies, draft acts.*

Постановка проблеми. Війна стала частиною буття сучасної України, що спричинило кардинальні зміни в процесі щоденного життя членів суспільства, призвело до переформатування економічних процесів тощо. Такий стан справ сформував новий вектор у системі державної політики – забезпечення соціальної та економічної стабільності у повоєнний період, а також відновлення економіки з урахуванням різноманітних сценаріїв гарантування безпеки країни.

Суспільна солідарність і самосвідомість країн світового демократичного блоку дають змогу Україні, як країні-кандидату на вступ до Європейського Союзу (надалі – ЄС), не тільки вести воєнні дії, а й розробляти перспективні повоєнні стратегії суспільно-економічного розвитку та механізми їх правового регулювання. Українська держава обирає модель економічного відновлення і розвитку у відповідності до правил (вимог) ЄС та програм міжнародного співробітництва. Виходячи з цього, вибір варіантів фінансування відновлення економіки нашої держави, у першу чергу, має відповідати таким основним принципам: верховенства права, прозорості, підконтрольності та підзвітності тощо. Все це сприятиме розширенню кола потенційних інвесторів, покращенню інвестиційного клімату, а головне, координації дій усіх учасників відновлення української економіки.

Законодавче регулювання засад повоєнного відновлення елементів цілісного майнового комплексу (державного, комунального, колективного,

приватного), інфраструктури та інших повністю чи частково зруйнованих активів на території нашої держави є актуальним питанням. У адміністративно-правовому регулюванні такого відновлення, на нашу думку, одним із важливих елементів повинно стати забезпечення управління і контролю за процедурою фінансування відповідних програм. Водночас, існуючі тенденції управління публічними ресурсами несуть ризики їх неефективного використання існуючою низкою дотичних до цього процесу публічних органів та установ, що визначає актуальність більш ґрунтовного наукового дослідження у цій царині суспільно-економічної проблематики.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемні питання досвіду побудови системи правовідносин у процесі повоєнного відновлення соціального та економічного потенціалу України, порівнюючи його з аналогічними процедурами ряду зарубіжних країн світу після закінчення власних воєнних конфліктів, досліджувало ряд вітчизняних та зарубіжних науковців-правників, аналітиків, експертів тощо, серед яких: Р. Бедрій [1], О. Орлова [2], І. Підоричева [3], Я. Пилипенко [4], Т. Джадт [5], Дж. Валеро [6] та інші.

Зокрема, Бедрій Р.Б. характеризує особливості організаційно-правового забезпечення відбудови та економічного розвитку міст у контексті повоєнного відновлення України та зазначає, що від ефективного організаційно-правового забезпечення відбудови та відновлення економіки наших міст залежить сталий економічний розвиток країни загалом. Автор також акцентує увагу на важливості розроблення програми місцевого економічного розвитку [1]. Орлова О.С. пропонує теоретичне узагальнення про те, що в умовах дефіциту фінансових ресурсів післявоєнний етап відбудови держави буде націлений на розробку нормативного забезпечення стабілізаційних заходів прискорення економічного розвитку, особливо постраждалих регіонів нашої держави, зокрема їх значно зруйнованої

промислової та соціальної інфраструктури [2]. Підоричева І.В. здійснила дослідження відновлення ряду країн після воєн і військових конфліктів та розкрила методи і підходи, які застосували зарубіжні експерти для модернізації своєї країни, а також авторкою визначено ризики, з якими вони зіткнулися під час реалізації. За результатами узагальнення та систематизації європейського досвіду сформовано пропозиції щодо можливостей його адаптації до умов сучасної України [3] тощо.

Однак у працях названих вище та інших науковців, недостатньо дослідженими залишаються питання адміністративно-правового регулювання системної координації органами державної влади та місцевого самоврядування заходів здійснення повоєнного відновлення на засадах системної цілісності, ефективності, раціональності використання, уникнення корупційних проявів тощо.

Метою статті є здійснення аналізу сучасного стану адміністративно-правового регулювання відносин управління фінансовими ресурсами, виділеними країнами-партнерами та міжнародними організаціями-донорами для відновлення повністю та частково втрачених Україною активів; дослідження окремих прикладів зарубіжного досвіду повоєнного відновлення та на підставі цього формування пропозицій щодо удосконалення окремих норм вітчизняної нормативно-правової бази публічного регулювання процесом післявоєнного відновлення активів нашої держави.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) адміністративно-правове забезпечення реалізації органами публічного управління відносин організації використання фінансових ресурсів, як регламентованого чинним законодавством порядку прийняття рішень, що породжують юридичні наслідки для учасників суспільних відносин відновлення майнових активів нашої держави; 2) праці вітчизняних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у царині управлінської

діяльності публічними фінансовими ресурсами. В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики нормативно-правових актів за тематикою дослідження); порівняльно-правовий метод (для оцінки аналізу використання фінансових ресурсів окремим країнами Європи, врахування позитивного досвіду та недопущення типових помилок у процесі забезпечення власного відновлення); аналізу та синтезу (для характеристики позитивних наслідків удосконалення чинного вітчизняного законодавства про публічне управління фінансовими ресурсами для відновлення); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків та окреслення пропозицій щодо подальшого дослідження).

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на наявну наразі активну фазу війни, доцільним вже зараз є здійснення активного формування нормативно-правової бази регулювання відносин відновлення як підготовки до повоєнного стратегічного відновлювального курсу України, зокрема, її майнової бази, та визначення існуючих чи створення нових органів публічного управління, які будуть відповідальними за ці процеси, та надання ним законодавчих повноважень.

Проведені дослідження чинної нормативно-правової бази та прогнозних проектів аналітиків дають підстави здійснити узагальнення про відсутність наразі у законодавця єдиного бачення щодо визначення відповідальних за відновлення суб'єктів державної влади, а також відсутності моделі відбору та фінансування проектів повоєнного відновлення України, яка забезпечила б максимальну концентрацію ресурсів у державі та їх найефективніше використання під пильним громадським контролем.

Основною метою міжнародних, державних та інших видів інвестицій на даному етапі, безумовно, мають стати проекти повоєнного відновлення України. Враховуючи той факт, що до державного бюджету спрямовуються

значні суми кошти міжнародної допомоги, то, на нашу думку, доцільно удосконалювати механізми адміністративно-правового регулювання відносин використання зазначеної вище допомоги для реалізації проектів повоєнного відновлення. Ще одним аргументом для обґрунтування нашої позиції є той факт наявності рекомендацій Єврокомісії щодо «посилення інституційної спроможності органів держави, відповідальних за процеси такого відновлення» [3, с. 190].

Отже, здійснимо аналіз у хронологічному порядку чинних нормативно-правових актів та існуючих проектів за проблематикою дослідження. До Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. № 156-VIII, який визначає засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України, встановлює особливості відновлення регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України [7], ще у 2022 році внесено зміни, пов'язані із визначенням засад відновлення постраждалих регіонів і територій, на підставі Плану відновлення та розвитку регіонів, затвердженого Кабінетом Міністрів України (надалі – КМУ), де фінансування зазначених вище планів встановлено, у тому числі за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку [8].

У Дорожній карті реформування управління публічними інвестиціями визначається: 1) формування контексту, бачення, основних принципів та напрямів побудови цілісної, стійкої та ефективної системи управління публічними інвестиціями 2) забезпечення планування інвестиційних проектів на основі стратегічних пріоритетів та середньострокової бюджетної рамки; 3) здійснення відбору проектів відповідно до уніфікованих та прозорих процедур і чітких критеріїв; 4) здійснення реалізації проектів у межах запланованих строків та фінансування [9]. КМУ визначає функціонування Стратегічної інвестиційної ради, яка названа основою інституційної структури системи

реформування управління публічними інвестиціями [10]. Водночас законопроект про засади відновлення України не містить положень, що регулювали б діяльність та повноваження таких органів [11].

Отже, з метою надання авторських пропозицій для упорядкування ситуації щодо зведення до одного спектру різних векторів державного управління процедурою відновлення в Україні, нами пропонується до розгляду пройшовший друге читання у Верховній Раді України проект Закону про Національну установу розвитку (реєстр. № 11238 від 07.05.2024 р.), що передбачає створення нової однойменної інституції, яка здійснюватиме «функції із забезпечення фінансової та іншої підтримки розвитку та відбудови економіки України» [12].

Для аргументації авторської позиції, традиційно звернемося до історичного міжнародного досвіду, який показує, що запровадження ефективних та раціональних підходів до використання дефіцитних інвестиційних коштів, у тому числі міжнародної допомоги, в умовах повоєнного відновлення може забезпечити не тільки швидку відбудову зруйнованого, а й широку модернізацію економіки та інфраструктури та її подальше стійке зростання. В першу чергу, у цьому контексті доцільно згадати та проаналізувати, як після Другої світової війни відновлювалися Європа і Франція.

Для України, на нашу думку, план відновлення французької економіки після Другої світової війни становить інтерес через подібність проблем і викликів, які виникли у Франції 1946 р. та наразі формуються у нашій державі.

Отже, у Франції був підготовлений План модернізації та переоснащення Франції (Plan de Modernisation et d'Équipement), головним ініціатором і куратором підготовки якого був Жан Монне. Після детальної розробки зазначеного вище плану було створено Генеральний комісаріат, а команда по реалізації цього плану була своєрідною надбудовою над усіма

іншими державними структурами, що підзвітна прямо прем'єр-міністру країни. Потім урядом було схвалено перший комплексний національний план модернізації Франції, спрямований насамперед на вирішення післявоєнної кризи в країні, а для фінансування проектів плану та контролю за таким фінансуванням було створено національний Фонд модернізації та переобладнання [5].

Іншим, не досить позитивним для України, з нашої точки зору, прикладом є досвід повоєнного відновлення Боснії і Герцеговини, де у період 1992–1995 років між Сербією та Чорногорією з одного боку, Республікою Боснія і Герцеговина з іншого та Хорватією з третього відбувався військовий конфлікт, який вдалося завершити мирною угодою, яку країни підписали за посередництва США, Англії, Франції, Німеччини. Згодом перед країною постало завдання щодо відбудови власної інфраструктури та здійснення інших видів соціально-економічного відновлення. Адже, для Боснії і Герцеговини втрати оцінювалися в 50-70 млрд доларів, що в 15-20 разів перевищувало її ВВП у перший мирний рік після війни [4].

Запроваджений Проект фінансової та технічної допомоги для реконструкції та європейської інтеграції Боснії та Герцеговини, розроблений Лондонською школою економіки (LSE) та Віденським інститутом міжнародних економічних досліджень (WIIW) [4], на нашу думку, містив ряд суттєвих недоліків. Адже, поряд із низьким потенціалом органів публічного управління Боснії та Герцеговини та дублюванням зусиль різних донорів та їх слабкою комунікацією, слід відзначити як головну помилку адміністративно-правового забезпечення їх національного відновлення – відсутність стратегії економічного розвитку, а головне – відсутність єдиного координаційного центру по реалізації та контролю за здійсненням програм відновлення.

Отже, для здійснення адміністративно-правового регулювання повоєнної відбудови України доцільним буде врахування досвіду Боснії та Герцеговини, що сприятиме розумінню важливості координації, комунікації, стратегії та інституційної побудови. Врахування реалізації плану післявоєнної відбудови Європи (План Маршалла) вказує на своєчасність, необхідність глобальної безповоротної допомоги та розвиток міждержавного співробітництва.

Опираючись на проаналізований зарубіжний досвід, Україна має розробити власну версію комплексного плану, який, на наше переконання, може реалізовуватися Національною установою розвитку, що виконуватиме функції із забезпечення фінансової та іншої підтримки розвитку та відбудови економіки України. Зазначений координаційний орган за прикладом післявоєнної Франції, має виконувати функції із забезпечення фінансової та іншої підтримки розвитку та відбудови економіки України виключно шляхом здійснення операцій з банками та іншими надавачами фінансових послуг.

Формуючи майбутній адміністративно-правовий механізм ефективного функціонування Національної установи розвитку, доцільно запропонувати залучення до її складу найбільш кваліфікованих та патріотично налаштованих фахівців: науковців, підприємців, представників інноваційних структур, громадських діячів та волонтерів, органів публічного адміністрування на засадах рівноправності та рівності сторін. Все це сприятиме мінімізації бюрократичних перепон у діяльності зазначеної вище установи, а також прискоренню реалізації необхідних координаційних та погоджувальних процедур тощо.

Розроблений план дій Національної установи розвитку має стати ключовим елементом національної політики України, програмою її трансформації, а усі інші стратегії і документи мають узгоджуватися з цим планом і мати на меті його реалізацію. План має сформувати цілісне

уявлення післявоєнної ситуації в Україні, чітко позначити першочергові завдання, визначити пріоритетні види діяльності або їх групи, здатні перезапустити економіку нашої держави, забезпечити початковий етап стійкого соціально-економічного зростання у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

За досвідом Франції, першочерговими завданнями Національної установи розвитку мають бути: 1) створення національного Фонд відбудови, реконструкції та розвитку; 2) відбудова постраждалих і будівництво нових підприємств, в тому числі релокованих підприємств, евакуйованих із зони бойових дій; 3) підтримка внутрішньо переміщених осіб та спонукання до повернення українців, які виїхали за кордон, тікаючи від війни.

Наразі доцільно вести мову про формування системи адміністративно-правового регулювання заходів післявоєнного відновлення, основним моментом якої повинно стати забезпечення Україною ефективного використання значної політичної, фінансової, консультативної допомоги з боку ЄС, США, Великої Британії та інших країн-партнерів для ефективної реконструкції та модернізації української промисловості, інфраструктури, об'єктів соціальної та комунальної сфери. Крім того, ЄС декларує ідею про створення трастового фонду солідарності (за зразком фонду відновлення країн-членів ЄС після Covid-19), ресурси якого буде спрямовувати фінансові інвестиції у відбудову України [13].

Враховуючи охарактеризований вище досвід Боснії та Герцеговини щодо повоєнного відновлення, одним із основних законодавчо закріплених завдань у діяльності Національної установи розвитку повинно стати: 1) стратегічність мислення її органів управління; 2) діяльності на середньострокову та довгострокову перспективи; 3) забезпечення прозорості витрачання наданих іноземних коштів, з метою підтримання високого рівня довіри, який встановився між владою України та

керівництвом ЄС; 4) повної ліквідації корупційних ризиків у діях органів управління повоєнним відновленням та нецільового використання коштів країн-партнерів та міжнародних організацій.

Забезпечення зазначених вище завдань, за висновком аналітика Блумберг Дж. Валеро, стане індикатором для України для вступу до ЄС, продовження діалогу з європейськими партнерами на рівних рівнях відносин, широка підтримка та допомога у подальшому відновленні [6].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз законодавчого масиву відносин адміністративно-правового регулювання розробки повоєнних (посткризових) моделей відбору та фінансування проектів відновлення України дає підстави здійснити наступні узагальнення. В сучасних умовах для України важливим є уникнути помилок зарубіжного досвіду повоєнного відновлення. Для оцінки привабливості і відповідності пропонованих зарубіжними партнерами фінансових проектів інтересам нашої економіки та підприємницької діяльності в країні, нами пропонується підтримання законотворчої ініціативи щодо створення Національної установи розвитку як неприбуткової юридичної особи з особливим статусом, яка виконуватиме функції із забезпечення фінансової та іншої підтримки розвитку та відбудови економіки України.

Керуючись принципами та нормами ЄС, у стратегії діяльності Національної установи розвитку повинні домінувати вектори відновлення економіки, які ґрунтуються на таких підходах: 1) дотримання принципів відновлення економіки; 2) розвиток господарського комплексу на середньо- і довгостроковий період із балансуванням міжгалузевих зв'язків і ресурсів; 3) розширення переліку фінансових інструментів для стимулювання залучення міжнародних донорів, іноземних і приватних інвестицій; 4) встановлення переліку основних критеріїв для відбору фінансових та інших проектів інвесторів.

Подальшими перспективними дослідженнями у царині адміністративно-правового регулювання повоєнної відбудови національної економіки нашої держави є: дослідження можливостей щодо доступу до фінансування, підготовки проектів інфраструктурної і виробничої компоненти програм відновлення та реконструкції, розробки методики щодо розподілу загального фінансування між стратегічними програмами з наданням пріоритетів трансформації і модернізації певної галузі промисловості.

Література

1. Бедрій Р.Б. Організаційно-правове забезпечення відбудови та економічного розвитку міст у контексті повоєнного відновлення України. *Економіка та право*. 2023. № 3. С. 53–60.
2. Орлова О.С. Післявоєнна відбудова України: аналіз окремих програмних засад. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 189–194. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/308192> (дата звернення: 12.01.2025).
3. Підоричева І. Післявоєнне відновлення Європи: досвід та уроки для України. *Журнал Європейської економіки*. 2022. Том 21, № 2 (81). С. 186–197.
4. Пилипенко Я. Відновлюючи все: як країни оговтувалися від війни. 26.05.2022. URL: <https://ti-ukraine.org/en/blogs/rebuilding-everything-how-countries-recovered-from-war/> (дата звернення: 12.01.2025).
5. Judt T. *Postwar: A history of Europe since 1945*. Penguin. 2006.
6. Valero J. Europe expects to pay bulk of Ukraine's reconstruction costs. *Bloomberg*. 2022. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-19/europe-expects-to-pay-bulk-of-ukraine-s-reconstruction-costs> (дата звернення: 12.01.2025).

7. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 12.01.2025).

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України від 9 липня 2022 року № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2389-20#Text> (дата звернення: 12.01.2025).

9. Дорожня карта реформування управління публічними інвестиціями. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%8F_%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0_%D0%A3%D0%9F%D0%86.pdf (дата звернення: 12.01.2025).

10. Про утворення Стратегічної інвестиційної ради: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2024 р. № 549. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/549-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.01.2025).

11. Про засади відновлення України: Проект Закону України. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35630.html> (дата звернення: 12.01.2025).

12. Про Національну установу розвитку: Проект Закону України реєстр. № 11238 від 07.05.2024 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44168> (дата звернення: 12.01.2025).

13. Commission staff working document. Ukraine 2024 Report. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата звернення: 12.01.2025).

References

1. Bedriy R.B. (2023). Orhanizatsiyno-pravove zabezpechennya vidbudovy ta ekonomichnoho rozvytku mist u konteksti povoyennoho vidnovlennya Ukrayiny [Organizational and legal support for the reconstruction and economic development of cities in the context of post-war reconstruction of Ukraine]. *Ekonomika ta pravo*. № 3. pp. 53–60 [in Ukrainian].
2. Orlova O.S. (2024). Pislyavoyenna vidbudova Ukrayiny: analiz okremykh prohramnykh zasad. [Post-war reconstruction of Ukraine: analysis of individual programmatic principles]. *Analychno-porivnyalne pravoznavstvo*. № 3. pp. 189–194. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/308192/299691> [in Ukrainian].
3. Pidorycheva I. (2022). Pislyavoyenne vidnovlennya Yevropy: dosvid ta uroky dlya Ukrayiny [Post-war reconstruction of Europe: experience and lessons for Ukraine]. *Zhurnal Yevropeyskoyi ekonomiky*. Tom 21, № 2 (81). 33. 186–197. [in Ukrainian].
4. Pylypenko Ya. (2022). Vidnovlyuyuchy vse: yak krayiny ohovtuvalysya vid viyny [Restoring everything: how countries recovered from the war]. URL: <https://ti-ukraine.org/en/blogs/rebuilding-everything-how-countries-recovered-from-war> [in Ukrainian].
5. Judt, T. (2006). *Postwar: A history of Europe since 1945*. Penguin.
6. Valero, J. (2022, Apr 19). Europe expects to pay bulk of Ukraine's reconstruction costs. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-19/europe-expects-to-pay-bulk-of-ukraine-s-reconstruction-costs>.
7. Pro zasady derzhavnoyi rehionalnoyi polityky [On the principles of state regional policy]: Zakon Ukrayiny vid 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].
8. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo zasad derzhavnoyi rehionalnoyi polityky ta polityky vidnovlennya

rehioniv i terytoriy [On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the principles of state regional policy and the policy of restoration of regions and territories]: Zakon Ukrayiny vid 9 lypnya 2022 roku № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2389-20#Text> [in Ukrainian].

9. Dorozhnya karta reformuvannya upravlinnya publichnymy investytsiyamy [Roadmap for reforming public investment management]. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%8F_%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0_%D0%A3%D0%9F%D0%86.pdf [in Ukrainian].

10. Pro utvorennya Stratehichnoyi investytsiynoyi rady [On the establishment of the Strategic Investment Council]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 14 travnya 2024 r. № 549. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/549-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

11. Pro zasady vidnovlennya Ukrayiny: Proekt Zakonu Ukrayiny [On the Principles of the Restoration of Ukraine: Draft Law of Ukraine]. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35630.html> [in Ukrainian].

12. Pro Natsionalnu ustanovu rozvytku: Proekt Zakonu Ukrayiny reyestr. [On the National Development Agency: Draft Law of Ukraine] № 11238 vid 07.05.2024 r. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44168> [in Ukrainian].

13. Commission staff working document. Ukraine 2024 Report. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf/.